

Registreringsnummer:	A8092
Norsk navn:	Såpeurt / Ekte såpeurt
Botanisk navn:	<i>Saponaria officinalis</i>
Vårt kallenavn:	Såpenellik
Folkelig navn:	Såpeurt. Såpenellik. Kilde: Heimhug Staudegartneri J. Lassen-Urdahl Hvalstad.
Bruksområde:	Pryd: Naturtomt, steinbed, alene i rabatter, til snitt. Nytte: Tidligere brukt til rensing og toving av ull, til toalettsåpe og til vask av skjøre, gamle tekstiler og møbeltrekk. Til hårvask. Medisin: Tidligere brukt til bad ved hudproblem – eksem, kløe, kviser - og hudlidelser som følge av syfilis. Også brukt som betennelsesdempende middel ved revmatisme. I dag lite brukt invortes.
Beskrivelse:	Dyrket siden middelalderen. I dag forvillet fra hager. Hardfør staude, høyde 60-80 cm med en litt uryddig vekst og legger seg litt over etter blomstring. Blomstene sitter i tette toppstilte klaser, og har lilla rørformet beger og 5 hvite/lysrosa kronblad – ca. 3 cm i diameter (enkel såpeurt). Museets såpeurt har <u>fylte</u> blomster. Opprett stengel som er grønn øverst og rødfiolett nederst. Motsatte, smale og ovale blader med spiss (5-10 cm lange) og med tre tydelige, parallelle nerver. Spre seg veldig via tykke underjordiske utløpere. Tilbakebeskjæring på ettersommeren gir ny blomstring, nye skudd og gir et ryddigere inntrykk. Klarer seg i all slags jord, men trives best i kalkfattig moldjord i sol/halvskygge. Tørketålende. Kan trenge oppbinding på vindutsatte steder. Formeres ved å ta stiklinger fra stengelledd til ikke-blomstrende skudd sent på våren. Alternativt ved deling av rotstokk sen høst, eller så frø i koldbenk om høsten. Selvsår seg villig. Hele planten inneholder mye saponiner (fettløsende stoff som skummer i vann) som gjør planten giftig for mennesker og (beitende) dyr. Den skal ikke plantes nær fiskedammer p.g.a. røttene som avgir giftige stoffer til vannet.
Beskrivelse blomst:	-
Blomstringstid:	Juli - september
Historikk:	Trolig fra Tillas tid.
Tidligere registrering:	TG 1991-92 (registrert såpenellik = såpeurt?)
Skjøtsel:	Planten får stå i fred, bortsett fra nedklipping av stilken sent på høsten.
Videre bearbeiding:	-
Tilstand:	Nytteveksthagen: Utgått siden 90-tallet. Atriet i barokkhagen: Rimelig god, kunne godt ha vokst tettere.
Tiltak:	Nytteveksthagen: Hentes fra barokkhagen og plantes på ny. Barokkhagen: Tilføre moldjord. Tilbakeskjæring tidligere – prøve sensommeren.
Plassering, flytting:	Atriet: I sørbedet ved portalen. I peonbedet sørvest for atriet.
Planten finnes også:	-
Bevaringskategori:	-